

การบูรณาการวรรณกรรมในฐานะสื่อพื้นบ้านเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน ในจังหวัดเลย

The Integration of Literary Works as a Local Media for Moral and Ethical Development of Youth in Loei Province

พรสวรรค์ ศิริกัญจนารณ์
Pornsavarn Sirikanjanaporn

Article History
Receive: May 3, 2022
Revised: May 23, 2022
Accepted: May 25, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อบูรณาการวรรณกรรมในฐานะสื่อพื้นบ้านเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนในจังหวัดเลย กลุ่มเป้าหมายคือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสะอาดและโรงเรียนบ้านห้วยตาดคณะครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักศึกษา รวมทั้งสิ้น 248 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการทดสอบ การสังเกต การสัมภาษณ์ และการสนทนากลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบทดสอบ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ และประเด็นสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการวิเคราะห์แบบอุปนัย ผลวิจัยพบว่า กิจกรรมการบูรณาการวรรณกรรมและสื่อพื้นบ้านในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน ได้แก่ 1) ค่ายคุณธรรม ประกอบด้วย (1) กิจกรรมการแสดงละครเพื่อทดสอบความเข้าใจระหว่างคุณธรรมกับจริยธรรม พบว่า เยาวชนส่วนใหญ่เข้าใจความแตกต่างระหว่าง “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” อยู่ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 65.81 (2) กิจกรรมกลุ่มการวิเคราะห์เพื่อค้นหาปัญหาคุณธรรมจริยธรรมจากวรรณกรรมพื้นบ้าน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่ทำให้คนอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและส่งเสริมความรักความสามัคคีในชุมชน (3) การทำโครงการการสร้างความคิดดีด้วยคุณธรรม ได้จำนวน 10 โครงการ และ 2) ค่ายนักเพลงคุณธรรม เป็นกิจกรรมสร้างสรรค์บทเพลงจากการวิเคราะห์ปัญหาคุณธรรมในสังคมปัจจุบัน เชื่อมโยงกับคุณธรรมจริยธรรมจากวรรณกรรมพื้นบ้าน ได้จำนวน 8 บทเพลง ซึ่งผลการบูรณาการดังกล่าว ทำให้เยาวชนที่ได้รับการพัฒนา สามารถจดจำเรื่องราวคุณธรรมจริยธรรมในนิทาน และนำไปเป็นข้อคิดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ ตลอดจนอยากเป็นแบบอย่างและถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมให้แก่บุคคลอื่นให้สามารถนำไปเป็นข้อคิดในชีวิตประจำวันได้

คำสำคัญ : การบูรณาการ ; วรรณกรรมพื้นบ้าน ; สื่อพื้นบ้าน ; การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม ; จังหวัดเลย

ABSTRACT

The objective of this research was to integrate literary works as a local media to develop the moral and ethics of the youth in Loei province. The target group included 248 informants who were Matthayomsuksa 1-3 students, teachers, students' parents of Chumchon Ban Thasa-ard school and Ban Huaitad school, and the students from Loei Rajabhat University. Testing, observation, interview and focus group discussion were used to collect the data. The research instruments were the test, observation form, interview form and the issues for focus group discussion. The content analysis and induction analysis were applied for data analysis. The results showed that the integration of literary works and local media to develop moral and ethics of the youth activities were as follows; 1) Moral camp consisting of: (1) drama activity for testing the understanding between moral and ethics which found that the percentage of the majority of the youths, understood the differences between "moral" and ethics" was 65.81, which was at an excellent level, (2) group activities for analyzing and searching for the problem of moral and ethics from local literary works revealed that most of literary works were related to morals and ethics that helped people live together happily and enhance love and unity among community, and (3) there were 10 projects regarding to the doing good through moral projects. 2) moral singer camp, 8 songs was composed from the analysis of moral problems in the current society connected with the moral and ethics from the local literary work. The youth will be developed by this integration and the moral and the ethic in the story will be remembered and applied as the idea of changing behavior as well as desired to be the model and passed on the moral and ethics to the others to use in the daily life.

Keywords : Integration ; Local Literary Works ; Local Media ; Moral and Ethics Development ; Loei Province

บทนำ

ปัจจุบันสังคมไทยอยู่ในยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลกาภิวัตน์อย่างรวดเร็ว มีสื่อและเทคโนโลยีที่ไร้พรมแดน ทำให้สามารถรับรู้ข่าวสารได้ทั่วถึงกันหมด ไม่ว่าจะอยู่มุมใดของโลก แต่ขณะเดียวกัน โลกาภิวัตน์ก็เป็นสถานการณ์ที่ซับซ้อนและเพิ่มพูนความเสี่ยงต่อวิถีชีวิตและพฤติกรรมของบุคคล เกิดค่านิยมที่ให้ความสำคัญกับวัตถุมากกว่าจิตใจ ยึดถือการแข่งขันและการผลิตเพื่อสร้างคามมั่งคั่งทางเศรษฐกิจของตนเป็นหลัก ต่อสู้ ดิ้นรน เพื่อให้ได้มาในสิ่งที่ต้องการอย่างไร้ศีลธรรมและจริยธรรม ขาดระเบียบวินัย มุ่งสร้างความพึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งสภาพการเปลี่ยนแปลงนี้ ได้แทรกซึมเข้ามาเป็นอุปสรรคในการอยู่ร่วมกันของสังคมไทย (Phrakhrupariyattikittidhamrong, 2014) ทำให้สังคมไทยเข้าสู่ยุควิกฤติ โดยเฉพาะวิกฤติด้านคุณธรรม จริยธรรม และกลุ่มคนที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งก็คือเยาวชน เนื่องจากกลุ่มนี้ยังไม่สามารถคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม ก่อปรกับสถาบันทางสังคม อาทิ สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษามีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมน้อยลง ในขณะเดียวกันการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนโดยครอบครัว ซึ่งเป็นสถาบันแรกในการพัฒนามีความเหมาะสม รวมทั้งสถาบันและองค์กรที่เกี่ยวข้องอื่นๆ ก็ยังขาดความเอาใจจริงเอาใจ จึงทำให้ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมยังคงอยู่และดูเหมือนว่า นับวันจะรุนแรงยิ่งขึ้น ดังจะเห็นได้จากการนำเสนอข่าวตามสื่อต่างๆ ที่แสดงถึงความรุนแรงและความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ดังนั้น หากปล่อยไว้วิกฤติดังกล่าวนี้ดำเนินต่อไป ไม่รีบป้องกันแก้ไข ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนก็จะส่งผลให้เกิดปัญหาสังคมจนกลายเป็นปัญหามันเมือง และยากที่จะเยียวยาได้

จากสภาพปัญหาดังกล่าว สังคมไทยเริ่มตระหนักถึงผลกระทบและแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น ซึ่งทางออกที่เหมาะสมคือต้องปรับปรุงความรู้จักตนเองและรู้จักโลกควบคู่กันไป เพื่อให้รู้เท่าทันสภาพการเปลี่ยนแปลงอย่างมีสติ ก่อปรกับประเทศไทยมีวัฒนธรรมไทยที่มีความหลากหลายโดดเด่น และระบบความสัมพันธ์ที่เป็นวัฒนธรรมและเป็นรากฐานในการสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม รวมทั้งมีภูมิปัญญาไทยที่มีการสั่งสม สืบทอดและรักษาไว้อย่างรู้คุณค่า มีปราชญ์และผู้รู้ที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ หากยังมีการถ่ายทอด สืบค้น ถอดความรู้ รวบรวมพัฒนา และนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นระบบน้อย เช่นเดียวกับภูมิปัญญาด้านวรรณกรรมและสื่อพื้นบ้านที่ถ่ายทอดอยู่ในวิถีชีวิตชาวบ้านมาเป็นเวลานาน มีทั้งที่เขียนเป็นลายลักษณ์ เช่น

นิทาน ตำนาน สำนวน ภาษิต ปริศนาคำทาย ตำรา และบันทึกต่างๆ และมีทั้งมุขปาฐะ ใช้การพูด การบอก การเล่า หรือการ ร้องสืบทอดกันมา เช่น บทสวดหรือบทกล่าวนในพิธีกรรม บทร้องพื้นบ้าน เป็นต้น ภูมิปัญญาเหล่านี้มีคุณค่าต่อการดำเนินชีวิต โดยสอดแทรกความรู้ ข้อคิด ข้อเตือนใจ และการประกอบอาชีพ ทำให้ประชาชนมีหลักยึดเหนี่ยวจิตใจและได้ข้อคิดในการ ดำรงชีวิต ดังนั้น คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นมรดกแห่งความงามที่ตกทอดมาสู่คนรุ่นหลัง เป็นสิ่งที่ช่วยให้อุทิศและสังคม ประสพแต่ความดีงาม เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม อีกทั้งเป็นการสร้างทางเลือกการแสวงหาสร้างสื่อบันพื้นฐาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้กับเยาวชนของชาติในภาวะวิกฤติของการเสื่อในปัจจุบั น วรรณกรรมและสื่อบันจึงเป็นคลัง แห่งคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญที่ควรจะได้มีการศึกษาอย่างจริงจัง แล้วนำไปเผยแพร่ขยายออกไปสู่สังคมมากขึ้น ทั้งนี้เพื่อ ปลุกสร้างคนดีให้กับสังคมและประเทศชาติต่อไป

จังหวัดเลยตั้งอยู่เหนือสุดของภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลักษณะภูมิประเทศรายล้อมไปด้วยภูเขา แต่พื้นที่ตัวจังหวัด เป็นที่ราบ วิถีชีวิตของชาวเลย เป็นแบบเรียบง่าย มีความเชื่อเรื่องภูติผี และยึดถือปฏิบัติตามหลักคำสอนของพุทธศาสนา อย่างเหนียวแน่น ซึ่งเห็นได้จากจำนวนวัดที่มีมากมายแทบทุกพื้นที่ (Provincial Office for Local Administration, 2019) วัดจึงเป็นศูนย์กลางทางศาสนาที่สำคัญ ผู้ชายจะเรียนอักษรโบราณที่วัด พระก็จะนำคัมภีร์ใบลานซึ่งเป็นนิทานมาอ่านให้ ญาติโยมฟังในวันสำคัญ นิทาน ตำนานได้ถูกถ่ายทอดในรูปแบบมุขปาฐะ และมีการถ่ายทอดในครอบครัว ดังที่ Srichanthawong et al (2019) กล่าวว่า “สังคมชาวจังหวัดเลยในอดีต เป็นแบบชนบท มีอาชีพการเกษตรเป็นหลัก มีโครงสร้างของครอบครัวใหญ่ ที่ประกอบด้วยปู่ย่า ตา ยาย พ่อ แม่ ลูก ซึ่งพ่อแม่มีลูกหลายคน มีความผูกพันในครอบครัวสูง ปู่ย่าตายายมีบทบาทช่วยเหลือหลาน มีความใกล้ชิดกันมาก เช่น การนั่งล้อมวงฟังไฟในหน้าหนาว การนั่งเล่นใต้ถุนบ้านหรื นอกชาน โอกาสเช่นนี้ จะทำให้เกิดการพูดคุยกันของคนทั้งสามวัย การมีกิจกรรมร่วมกัน เช่น เฝ้ามอง เฝ้ามั่น เฝ้ามัดมะขาม ตลอดจนการเล่านิทาน ตำนาน หรือนิทานท้องถิ่น จะเกิดขึ้นในระหว่างเหตุการณ์ดังกล่าว”

วิถีชีวิตและความเชื่อเหล่านี้ได้สะท้อนผ่านภูมิปัญญาและวรรณกรรมพื้นบ้านของจังหวัดเลย หากมีการศึกษา วิเคราะห์องค์ความรู้ดังกล่าว ก็จะเป็นการส่งเสริมความเข้าใจในวัฒนธรรม ความเป็นอยู่ ความเชื่อ ความคิด ค่านิยม การดำเนินชีวิตจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ทำให้ เกิดประโยชน์ทางวิชาการ รวมทั้งแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น และสร้าง ความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ดังที่ Sukkhong (2016) ได้ศึกษานิทานพื้นบ้านไทดำบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอ เชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า นิทานพื้นบ้านไทดำบ้านนาป่าหนาดมี จำนวน 49 เรื่อง และจัดประเภทของนิทานพื้นได้ 8 ประเภท ได้แก่ นิทานอธิบายเหตุ นิทานมหัศจรรย์นิทานชีวิต นิทานคติ นิทานมุข นิทานสัตว์ นิทานประจักษ์ และนิทานผี นิทานเหล่านี้สะท้อนภาพวิถีชีวิตความเชื่อ และคตินิยมของชาวไทดำ อีกทั้งยังมีบทบาทต่อชุมชนทั้งในระดับปัจเจกชนและ ระดับชุมชน จะเห็นได้ว่า จากการวิเคราะห์นิทานพื้นบ้าน จึงเป็นเอกสารที่มีคุณค่าทางวิชาการเพื่อนำไปค้นคว้าเกี่ยวกับการ ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม สำหรับเยาวชนและบุคคลในสังคมของประเทศชาติให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ สามารถนำไป ประพฤติปฏิบัติในทางที่สมควรต่อไป

จากสภาพปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน ความสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรมในฐานะสื่อบัน ความเป็น ทางประวัติศาสตร์ ตลอดจนวิถีชีวิต และวัฒนธรรมประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดเลย ที่ก่อให้เกิดภูมิปัญญาด้านต่างๆ มากมาย โดยเฉพาะวรรณกรรมและสื่อบันที่เป็นภูมิปัญญาเฉพาะถิ่น จึงถือว่าเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่งดงามที่จะนำมา ปรับใช้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนได้ โดยใช้การบูรณาการวรรณกรรมและสื่อบัน ซึ่งผลการบูรณาการดังกล่าว จะทำ ให้เยาวชนที่ได้รับการพัฒนา สามารถจดจำเรื่องราวคุณธรรมจริยธรรมในนิทาน และนำไปเป็นข้อคิดในการปรับเปลี่ยน พฤติกรรมของตนเองให้เป็นแบบอย่างแก่บุคคลอื่นได้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอผลการศึกษาดำดับหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวกับวรรณกรรมพื้นบ้าน

วรรณกรรมมิใช่เป็นแต่เพียงสื่อบันเดียว หากยังสะท้อนให้เห็นถึงระดับทางภูมิปัญญาของผู้เขียน และลึกลง ไปในภูมิปัญญานั้นก็คือความจริงใจที่ผู้เขียนสะท้อนต่อตัวเองและต่อผู้อ่าน (Wongkul, 1997) วรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต มนุษย์ ชาติที่เจริญแล้วจะต้องมีวรรณกรรมเป็นของตนเอง วรรณกรรมเป็นเครื่องชี้ให้รู้ว่า ชาติใดมีความเจริญทางวัฒนธรรมสูงแ่ ไหนและยุคใดมีความเจริญสูงสุด เพราะฉะนั้นวรรณกรรมแต่ละชาติ จึงเป็นเครื่องชี้วัดได้ว่า ยุคใดจิตใจของประชาชนในชาติ มีความเจริญหรือเสื่อมอย่างไร ด้วยเหตุนี้ วรรณกรรมจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารความรู้สึกนึกคิดถ่ายทอดจินตนาการและแสดงออก

ซึ่งศิลปะอันประณีตงดงาม การศึกษาหรืออ่านวรรณกรรมแต่ละเรื่องทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพสังคม วัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ ของยุคสมัยที่ผู้ประพันธ์ได้สะท้อนผ่านมุมมองของตนออกมา รวมทั้งทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่มิต่อสภาพการณ์เหล่านั้นด้วย ดังนั้นวรรณกรรมจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์แทบทุกด้านอาจกล่าวได้ว่า สังคมมนุษย์ที่เจริญมีอารยธรรมและเทคโนโลยีในปัจจุบันนี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของวรรณกรรมทั้งสิ้น วรรณกรรมต่างมีบทบาทความสำคัญและอิทธิพลไม่มากนักน้อยดังที่ Yuden (1994) ซึ่งได้กล่าวถึง คุณค่าของวรรณกรรม ไว้ดังนี้ คือ 1) คุณค่าทางอารมณ์ 2) คุณค่าทางปัญญา 3) คุณค่าทางศีลธรรม 4) คุณค่าทางวัฒนธรรม 5) คุณค่าทางประวัติศาสตร์ 6) คุณค่าทางจินตนาการ 7) คุณค่าทางทักษะเชิงวิจารณ์ 8) คุณค่าทางการใช้ภาษา และ 9) คุณค่าที่เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการสร้างวรรณกรรมและศิลปกรรมด้านต่างๆ เช่นเดียวกับ Punnothok (1982) ได้กล่าวถึงคุณค่าของวรรณกรรมไว้เช่นกันว่า คุณค่าของวรรณกรรมแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นใหญ่ๆ ดังนี้ 1) คุณค่าของวรรณกรรมต่อปัจเจกบุคคล คือ วรรณกรรมให้สารประโยชน์ต่อบุคคลอันเป็นหน่วยหนึ่งของสังคม เช่น ส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกทักษะ ให้ความบันเทิงใจ และระบือปัญหา 2) คุณค่าวรรณกรรมต่อการสร้างสรรค์สังคม วรรณกรรมมีส่วนให้ความสำคัญของสังคม หรือโน้มน้าวร่วมของสังคม โดยวิธีเสนอแนวคิดต่อผู้อ่านโดยส่วนรวม เป็นการปลูกฝังทัศนคติต่อสังคมแก่ผู้อ่าน และมีกลวิธีในการนำเสนอในรูปแบบต่างๆ เพื่อให้ผู้อ่านเห็นพ้องกับแนวคิดที่ผู้ประพันธ์เสนอมาในรูปวรรณกรรม หรือให้ผู้อ่านเลือกรูปแบบของสังคมตามที่ตนชอบมาใช้ในการบันเทิงใจในวรรณกรรมด้วย ซึ่งเป็นตัวเร่งเร้า ส่งเสริมให้ผู้อ่านอันเป็นหน่วยหนึ่งของสังคมยอมรับแนวคิดเหล่านั้น และมีโน้มน้าวร่วมต่อสังคม ดังนั้นวรรณกรรมจึงเป็นมรดกของสังคม เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่แสดงเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ และเป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นอารยธรรมของชนในชาติ สำหรับวรรณกรรมพื้นบ้าน (Literary Works) เป็นวรรณกรรมที่ถ่ายทอดอยู่ในวิถีชีวิตชาวบ้าน โดยวิธีการบอกเล่าและเขียนเป็นลายลักษณ์อักษร แบ่งออกเป็น นิทานพื้นบ้าน ตำนานพื้นบ้าน บทสวดหรือบทกล่าวนิพนธ์กรรม บทร้องพื้นบ้าน สำนวน ภาษิต ปริศนาคำทาย ตำรา ซึ่งสรุปลักษณะของวรรณกรรมพื้นบ้านได้ ดังนี้ 1) ชาวบ้านในท้องถิ่นเป็นผู้สร้างสรรค์ คัดลอกและเผยแพร่ 2) กวีผู้ประพันธ์ส่วนมากคือพระภิกษุและชาวบ้าน โดยมีวัดเป็นศูนย์กลาง 3) ภาษาที่ใช้เป็นภาษาประจำถิ่น เป็นภาษาที่เรียบง่าย มุ่งการสื่อความหมายกับผู้อ่าน สำนวนโวหารเป็นของท้องถิ่น 4) เนื้อเรื่องมุ่งให้ความบันเทิงใจ บางครั้งสอดแทรกคติธรรมของพุทธศาสนา 5) ค่านิยมยึดปรัชญาแบบชาวพุทธ ดังนั้น วรรณกรรมพื้นบ้านจึงมีคุณค่าทั้งในด้านให้ความบันเทิง ให้ความเข้าใจค่านิยม โลกทัศน์ วัฒนธรรมของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นๆ ก่อให้เกิดความรักความสามัคคี ห่วงเหมาตามภูมิของตน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับสื่อพื้นบ้าน

สื่อพื้นบ้าน สื่อพื้นเมือง หรือสื่อประเพณี (Folk Media) นั้น เป็นการสื่อสารที่มีบทบาททางสังคมที่สำคัญยิ่งในหลายๆ ด้านนับตั้งแต่ อดีตเป็นต้นมา วัฒนธรรมดั้งเดิมของชุมชนนั้นมีมานานแล้ว ชาวบ้านมีระบบการสื่อสารของตนเองที่ถ่ายทอดผ่านสื่อพื้นบ้าน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ประเภท ได้แก่ สื่อพื้นบ้าน ประเภทพิธีกรรม เช่น เทศน์มหาชาติ ประเพณีสู่ขวัญควาย สื่อพื้นบ้านประเภทการแสดง เช่น รัสวดในงานศพ และสื่อพื้นบ้านประเภทวัตถุ เช่น แทงหยวก สานหมวกกล้วยไม้ ซึ่งสื่อพื้นบ้านเหล่านี้ไม่เพียงแต่ให้ความบันเทิงเท่านั้นแต่ยังให้เนื้อหาที่เป็นความรู้ ข้อมูล ความคิดเห็นและการอบรมสั่งสอนในเรื่องเกี่ยวกับคุณค่าต่างๆ อีกด้วย บทบาทของสื่อพื้นบ้าน ดังนี้ คือ 1) ให้ความบันเทิง 2) การแจ้งข่าวสารหรือการรายงานสภาพสภาวะแวดล้อม 3) การให้การศึกษา 4) การแสดงออกซึ่งความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์สังคม 5) การทำหน้าที่เป็นตัวประสานความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลกลุ่มต่างๆ ที่มีความแตกต่างทางด้านเพศ เชื้อชาติ เผ่าพันธุ์ ศาสนา (Kaewtep, 2011)

สื่อพื้นบ้านเป็นสื่อที่เหมาะสมและสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เนื่องจากเป็นสื่อดั้งเดิมที่มีอยู่ในชุมชนหรือท้องถิ่นไทยที่ได้รับความนิยมจากคนหมู่มาก และสามารถแสดงได้บ่อยๆ เปิดโอกาสให้คนดูได้มีส่วนร่วมได้มาก ตลอดจนสามารถเปิดโอกาสให้สอดแทรกข่าวสารตามที่ต้องการได้ ซึ่งบางครั้งเป็นสื่อที่นิยมของประชาชนได้ดีกว่าสื่อสมัยใหม่ และมีราคาถูกในแง่ต้นทุนการผลิต เนื่องจากเป็นสื่อที่มีอยู่แล้ว ส่วนใหญ่ใช้ในด้านบันเทิง ดังนั้นการสอดแทรกเนื้อหาในการพัฒนา ก็จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง เนื่องจากข้อดีของสื่อพื้นบ้าน เป็นสื่อที่หาง่าย เป็นสื่อที่ใกล้ชิดกับมวลชนทั่วประเทศ และแสดงออกทางอารมณ์ได้มากกว่าการใช้เหตุผลในเชิงวิชาการ สามารถดัดแปลงการแสดงได้หลายรูปแบบเพื่อสนองความต้องการในด้านการสื่อสารกับมวลชนทุกหมู่เหล่า เป็นของท้องถิ่นที่มีชีวิต สามารถสร้างความสามัคคีในกลุ่มผู้ฟังหรือผู้ที่ได้ดีกว่าสื่อมวลชนสมัยใหม่ เพราะสามารถปรับตัวเข้ากับเนื้อหาใหม่ได้เสมอ เป็นสิ่งที่ชื่นชอบแก่คนทุกเพศทุกวัย และการสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงามให้แก่ประชาชนรุ่นต่อไป ดังนั้น การรื้อฟื้นคุณค่า ความหมายและบทบาทหน้าที่เก่าคีนมาให้หน่วยงานหรือชุมชนเลือกปรับประยุกต์รับใช้ให้เหมาะกับแต่ละบริบท เสริมพลังด้วยแนวคิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเพื่อบูรณาการเชิงรุก และขยายพื้นที่เคียงบ่าเคียงไหล่กับสื่อสมัยใหม่ และไม่ปฏิเสธสื่อสมัยใหม่หากแต่หารอยเชื่อมประสานให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมและจริยธรรม

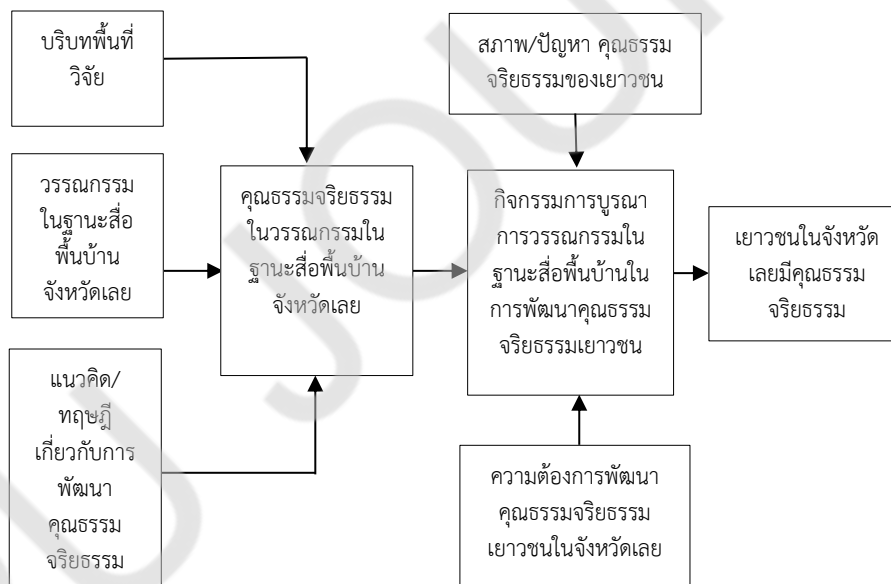
คุณธรรมและจริยธรรม เป็นทั้งความรู้สึกรู้จักคิด ความเชื่อ ซึ่งเป็นนามธรรมอยู่ในตัวบุคคล และเป็นทั้งคุณลักษณะของพฤติกรรมที่มีพื้นฐานมาจากนามธรรม แม้สังคมจะมีบรรทัดฐานชัดเจนว่าเรื่องใดเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ แต่ก็ยากที่จะพัฒนาคุณลักษณะภายในซึ่งเป็นนามธรรม (คุณธรรม) ให้สามารถเป็นพื้นฐานและกำกับให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ (จริยธรรม) ได้ ประกอบกับคุณลักษณะที่ต้องการในบางเรื่อง เช่น ความซื่อสัตย์ มีวินัย เสียสละ ฯลฯ จำเป็นต้องแปลออกเป็นพฤติกรรม และจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับการพัฒนาคุณลักษณะนั้นๆ จึงเป็นเรื่องยากที่จะพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้ได้ผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และประเมินว่าได้ผลตามวัตถุประสงค์มากน้อย เพียงใด ดังนั้น การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจึงจำเป็นต้องศึกษาหาแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม พบว่า มีทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psycho-Analytic Theory: PA) ทฤษฎีเซลล์กระจกเงา (Mirror Neuron Theory) ทฤษฎีกระจ่างค่านิยม (Value Clarification Theory: VC) ทฤษฎีปรับเปลี่ยนพฤติกรรม (Behavior Modification Theory: BM) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory: SL) ทฤษฎีเหตุผลทางจริยธรรม (Moral Reasoning Theory: MR) ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรม (Kolberg's Moral Development Theory) ของโคลเบอร์ก และทฤษฎีความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's Hierarchy Behavior) ซึ่งทฤษฎีดังกล่าวนี้ ล้วนมีความเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน และเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า โดยเฉพาะจุดที่เหมือนกันกับแนวทางการศึกษาแบบบาไฮ (Baha'i) คือ ข้อสมมติฐานที่ว่าคนทั้งหลายโดยพื้นฐานแล้วเป็นคนดีและพวกเขาต่างมีความต้องการพัฒนาให้เป็นผู้ที่มีความสามารถและเป็นที่ยอมรับ เพราะฉะนั้นมนุษย์เปรียบเสมือนเหมือนที่อุดมไปด้วยเมล็ดที่ประเสริฐค่าไม่ได้และการศึกษาเท่านั้นที่จะสามารถนำเอาสมบัติที่ล้ำค่านั้นออกมาได้ ดังนั้น แนวคิดของบาไฮ (Baha'i) จึงพิจารณาเห็นว่าเด็กๆ ทุกคนสามารถพัฒนาและสามารถแก้ไขขัดเกลาลักษณะนิสัยต่างๆ ได้

จากการสำรวจเอกสารเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน ส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยที่ศึกษาดำเนินการและวรรณกรรมพื้นบ้าน ในรูปแบบการสำรวจ รวบรวม แบ่งประเภท วิเคราะห์เนื้อหาในประเด็นคุณค่าและประโยชน์ด้านต่างๆ เช่น คุณธรรมจริยธรรม ภูมิปัญญา นิเวศวิทยา ฯลฯ ดังเช่น งานวิจัยของ Sukkhong (2016) ศึกษาניתานพื้นบ้านไทดำบ้านนาป่าหนาด ตำบลเขาแก้ว อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย พบว่า มีניתาน 49 เรื่อง และนำมาจัดประเภทตามแนวคิดของสติตทอมป์สัน ได้ 8 ประเภท ได้แก่ นิทานอธิบายเหตุ นิทานมหัศจรรย์ นิทานชีวิต นิทานคติ นิทานมุข นิทานสัตว์ นิทานประจักษ์ และนิทานผี นิทานเหล่านี้สะท้อนภาพวิถีชีวิตความเชื่อและคตินิยมของชาวไทดำ อีกทั้งยังมีบทบาทต่อชุมชนทั้งในระดับปัจเจกชน และระดับชุมชน ในแง่การแสดงผู้เล่านิทานมีการใช้ เสียง สีหน้า และท่าทางประกอบการเล่า ที่สอดคล้องกับเนื้อเรื่อง และมีสัญลักษณ์แฝงอยู่มากมาย และงานวิจัยของ Sarasalin (2016) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์บทบาทหน้าที่ของสื่อพื้นบ้าน: กรณีศึกษาประเพณีกินข้าวห่อของชาวกระเหรี่ยง อำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ผลการศึกษาพบว่าพิธีกรรมเรียกขวัญในประเพณีกินข้าวห่อมีบทบาทหน้าที่ในอดีตที่คงอยู่จนถึงปัจจุบัน และแสดงได้เด่นชัดในระดับปัจเจกบุคคล ได้แก่ หน้าที่ในการเป็นอัตลักษณ์ของชุมชน การเสริมขวัญและกำลังใจ ส่วนในระดับครอบครัว ได้แก่ หน้าที่เสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีของสมาชิกในครอบครัวและเครือญาติ และหน้าที่เป็นพื้นที่นำเสนออาหารพื้นบ้านของกระเหรี่ยง ส่วนในระดับชุมชน ได้แก่ หน้าที่ในการสร้างความสามัคคี ส่วนบทบาทหน้าที่ที่สูญหายไปในระดับประเพณีกินข้าวห่อนั้น คือ การเกี่ยวพาราสี และบทบาทหน้าที่ที่เพิ่มเติมในระดับปัจเจกบุคคล คือ การสร้างรายได้ ส่วนในระดับชุมชนนั้น คือ บทบาทในการสร้างเครือข่ายเยาวชนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ และงานวิจัยของ Kasemphongoon (2018) ที่ศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคกลางเป็นเสมือนภาพแทนของผู้คนในท้องถิ่นภาคกลาง ได้ถ่ายทอดความรู้ ความรู้สึกนึกคิด วัตรอบคลุมในทุกด้านของการใช้ชีวิต เพื่อตอบสนองการใช้ประโยชน์ในทุกมิติ ที่สำคัญคือ สุนทรียะ (ความงาม) ศรัทธา (ความดี) และ “ปัญญา” (ความจริง) สุนทรียะคือความประณีตในการนำเสนอทั้งรูปแบบและภาษา ศรัทธาคือการมีพระพุทธศาสนาและความเชื่อเป็นกรอบความคิด ปัญญา คือสรรพศาสตร์ ที่ใช้ในการถ่ายทอดทั้งทางตรงและทางอ้อม สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นรากฐานและจิตวิญญาณของบรรพชนภาคกลางที่ใช้ในการสร้างสรรค์วรรณกรรมท้องถิ่น จนเป็นมรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรมที่สืบทอดมาจนปัจจุบัน

ส่วนงานวิจัยที่มีการศึกษาและนำคุณค่าของวรรณกรรมพื้นบ้านสู่กระบวนการพัฒนา ได้แก่ งานวิจัยของ Boonsaeng (2017) เรื่อง ตำนานและนิทานพื้นบ้านกับกระบวนการขัดเกลายาวชนภาคใต้ โดยวิเคราะห์ศีลธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในตำนานและนิทานพื้นบ้านของภาคใต้ แล้วเลือกตำนาน 1 เรื่อง นำมาพัฒนาเป็นสื่อภาพเคลื่อนไหว (Animation) เพื่อใช้เป็นกระบวนการขัดเกลายาวชน นอกจากนี้ ยังมีงานวิจัยเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านละครและภาพยนตร์ จากนิทานพื้นบ้าน บ้านแก่งปลาปาก ตำบลชมเจริญ อำเภอบางขัน จังหวัดเลย ของ Chandruang et al (2019) และงานวิจัยของ Phonpipatsam et al (2020) เรื่อง การสร้างสรรค์นฏศิลป์จากวรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่อง ห้วยนายแรง ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวนี้ ได้พัฒนาสื่อสร้างสรรค์จากวรรณกรรมและนิทานพื้นบ้าน จึงสะท้อนว่า ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าของบรรพบุรุษนี้ ยังคงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของอนุชนรุ่นหลัง ถึงแม้ว่า ปัจจุบันมีสื่อทันสมัยมากมายที่กำลังส่งผลต่อการเสถียรของเยาวชนอยู่ก็ตาม

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการวิเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมเยาวชนท่ามกลางบริบทการเปลี่ยนแปลง ปัญหาของเยาวชนไทยในปัจจุบัน คุณค่าของวรรณกรรมในฐานะสื่อพื้นบ้าน ตลอดจนงานวิจัยที่นำเสนอขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของวรรณกรรมพื้นบ้านยังคงอยู่กับวิถีชุมชนไทยอย่างเหนียวแน่น งานวิจัยนี้จึงสนใจศึกษาการบูรณาการวรรณกรรมท้องถิ่นในฐานะสื่อพื้นบ้านเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน บนพื้นฐานความต้องการของเยาวชนที่สมัครใจเข้าร่วมโครงการ ดังนั้น การพิจารณากรอบการวิเคราะห์ ผู้วิจัยจึงให้ความสำคัญกับกิจกรรมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการสร้างความรู้ความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมจากวรรณกรรมพื้นบ้าน และการบูรณาการองค์ความรู้ดังกล่าวเพื่อสร้างสรรค์เป็นโครงการพัฒนาและการต่อยอดองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนต่อไป ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม “ค่ายคุณธรรม” ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสะอาด จำนวน 78 คน คณะครู จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านห้วยตาด จำนวน 64 คน คณะครู จำนวน 10 คน และคณาจารย์ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวน 16 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 173 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

2. กลุ่มที่เข้าร่วมกิจกรรม “ค่ายนักเพลงคุณธรรม” ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเลย สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ จำนวน 27 คน และนักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 17 คน และชั้นปีที่ 2 จำนวน 22 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 66 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

3. กลุ่มที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล ได้แก่ ตัวแทนนักเรียนที่เข้าค่ายคุณธรรมโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสะอาด จำนวน 10 คน ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 10 คน ตัวแทนนักเรียนโรงเรียนบ้านห้วยตาด จำนวน 10 คน ตัวแทนผู้ปกครอง จำนวน 10 คน และตัวแทนนักศึกษาที่เข้าค่ายนักเพลงคุณธรรม สาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ จำนวน 5 คน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 50 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบทดสอบ เพื่อใช้ทดสอบความรู้ความเข้าใจระหว่าง “คุณธรรม” กับ “จริยธรรม” ของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ค่ายคุณธรรม เป็นแบบเลือกตอบ 2 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

2. แบบสังเกต เพื่อใช้ในการบันทึกจากการสังเกตการณ์เข้าร่วมกิจกรรมของเยาวชน เป็นแบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (Non-participant observation)

3. แบบสัมภาษณ์ เป็นชุดคำถามที่ใช้เก็บข้อมูลจากผู้ปกครองของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม เป็นแบบสัมภาษณ์ กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) โดยกำหนดประเด็นเกี่ยวกับ จริยธรรมหรือพฤติกรรมของเยาวชนที่สะท้อน คุณธรรม

4. ประเด็นการสนทนากลุ่ม เป็นชุดคำถามที่ใช้เก็บข้อมูลในการสนทนากลุ่มเยาวชน โดยกำหนดประเด็นเกี่ยวกับการทบทวนความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรม คุณธรรมที่จดจำได้และนำไปประพฤติปฏิบัติ แบบอย่างคุณธรรมจริยธรรม และการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวรรณกรรมและสื่อพื้นบ้านของจังหวัดเลย ปัญหาคุณธรรมจริยธรรม ของเยาวชน การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน การจัดกิจกรรมแบบบูรณาการ แล้วนำผลการศึกษาทั้งหมดมาใช้ในการวางแผนการดำเนินการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

2. ศึกษาวรรณกรรมและสื่อพื้นบ้านในจังหวัดเลย คัดเลือกนิทานพื้นบ้านเพื่อวิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรม ได้จำนวน 20 เรื่อง ได้แก่ นางพม่อม กวางคำกับสหาย นางนกจอกน้อย ลูกสะใภ้เศรษฐี นายคดกับนายชื้อ ชาวนากับลิง สีสหาย สามเกลอลักควาย รักแท้ ม้าตัวผู้ออกลูก แก่งคุดคู้ ภูบิบัติ ปัญจนคร หอนงหล่ม เมืองภูท่ง สังข์ศิลป์ชัย น้อยหาญหมี ขันตาปา ไร่เจ็ดหวดเจ็ดไร่ เอื้อยกับน้อง โดยแบ่งประเภทนิทานพื้นบ้านออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ นิทานชีวิต นิทานประจักษ์ และ นิทานมุขตลก

3. ดำเนินการประชุมระดมความคิดเห็นนักวิจัย ผู้ช่วยวิจัย ตัวแทนคณะครู วิทยากร และตัวแทนเยาวชนทั้งระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา เพื่อเตรียมการและวางแผนการดำเนินงาน ซึ่งผลการประชุมสรุปกิจกรรมบูรณาการ วรรณกรรมและสื่อพื้นบ้านเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน มี 2 กิจกรรม คือ 1) กิจกรรมค่ายคุณธรรม กลุ่มเป้าหมาย คือ เยาวชนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา และ 2) กิจกรรมค่ายนักเพลงคุณธรรม กลุ่มเป้าหมาย คือ เยาวชนระดับอุดมศึกษา

4. ประสานงานกับโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียน คณะครู นักเรียนและนักศึกษาที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อชี้แจงเกี่ยวกับ โครงการวิจัย รายละเอียดแผนปฏิบัติการและกิจกรรมต่างๆ ตลอดโครงการวิจัย

5. ดำเนินการกิจกรรม “ค่ายคุณธรรม” ในวันที่ 29 สิงหาคม 2561 ณ โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสะอาด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเลย เขต 1 โดยมีเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จากโรงเรียนชุมชนบ้านท่าสะอาด จำนวน 78 คน คณะครู จำนวน 10 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จากโรงเรียนบ้านห้วยตาด จำนวน 64 คน คณะครู จำนวน 5 คน และคณาจารย์ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวน 16 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 173 คน ซึ่งการจัดกิจกรรม “ค่ายคุณธรรม” มีกิจกรรมย่อย 2 กิจกรรม คือ

5.1 การทดสอบความรู้ความเข้าใจระหว่าง “คุณธรรม” กับ “จริยธรรม” ของนักเรียน นักศึกษา ที่เข้าร่วมกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบ

5.2 การแบ่งกลุ่มวิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมจากนิทานพื้นบ้านเพื่อนำเสนอกิจกรรม “การสร้างความคิดด้วยโครงการคุณธรรม” และเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกตการเข้าร่วมกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็นของสมาชิกกลุ่ม

6. ดำเนินการกิจกรรม “ค่ายนักเพลงคุณธรรม” ในวันที่ 2 มีนาคม 2562 ณ ห้องประชุมชั้น 9 อาคารคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย โดยมีเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม ได้แก่ นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 2 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย จำนวน 27 คน นักศึกษาสาขาวิชาภาษาไทย ชั้นปีที่ 1 จำนวน 17 คน และชั้นปีที่ 2 จำนวน 22 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 66 คน

7. การติดตามและประเมินผล แบ่งออกเป็น 2 วิธีการ ดังนี้

7.1 การสนทนากลุ่มนักเรียนและนักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการ แบ่งออกเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 10 คน กลุ่มที่ 1 คือ ตัวแทนนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยตาด กลุ่มที่ 2 คือตัวแทนนักเรียน โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสะอาด และกลุ่มที่ 3 คือตัวแทนนักศึกษา ประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับหัวข้อต่อไปนี้ คือ การทบทวนความรู้ที่ได้จากการร่วมกิจกรรม จริยธรรมหรือพฤติกรรมที่สะท้อนคุณธรรมที่จดจำได้และนำไปประพฤติปฏิบัติ แบบอย่างคุณธรรมจริยธรรม และการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรม

7.2 สัมภาษณ์ตัวแทนผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนบ้านห้วยตาด จำนวน 10 คน โรงเรียนชุมชนบ้านท่าสะอาด จำนวน 10 คน และตัวแทนผู้ปกครองนักศึกษา จำนวน 10 คน โดยกำหนดประเด็นเกี่ยวกับ จริยธรรมหรือพฤติกรรมของเยาวชนที่สะท้อนคุณธรรม

8. สรุปบทเรียนที่ได้จากการวิจัย โดยการประชุมนักวิจัยเพื่อสรุปบทเรียนและร่วมกันสังเคราะห์ผลจากการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลจากกิจกรรมการเข้าค่าย ข้อมูลจากการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ในขั้นตอนการประเมินผล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์โดยการจำแนกข้อมูล (Typological Analysis) โดยยึดข้อมูลและความเหมาะสมของข้อมูลที่ค้นพบ แล้วตีความสร้างข้อสรุปจากผลการวิเคราะห์

2. วิเคราะห์กิจกรรมทดสอบความเข้าใจระหว่าง “คุณธรรม” กับ “จริยธรรม” โดยการหาร้อยละ

ผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัย

จากการบูรณาการวรรณกรรมในฐานะสื่อพื้นบ้าน เพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนในจังหวัดเลย ปรากฏข้อค้นพบ 2 ประเด็น คือ โครงการสร้างความคิดด้วยโครงการคุณธรรม จำนวน 10 โครงการ ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการฯ ด้วยกิจกรรม “ค่ายคุณธรรม” และบทเพลงคุณธรรม จำนวน 8 บทเพลง ซึ่งเป็นผลจากการบูรณาการฯ ด้วยกิจกรรม “ค่ายนักเพลงคุณธรรม” ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยและการอภิปรายผลการวิจัยออกเป็น 2 ส่วนตามลำดับดังนี้

ส่วนที่ 1 ผลการบูรณาการวรรณกรรมในฐานะสื่อพื้นบ้าน เพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชนด้วย “ค่ายคุณธรรม” ประกอบด้วยกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมเบื้องต้น ได้แก่ การแสดงละครเรื่อง “กำพร้าผีน้อย” และกิจกรรมทดสอบความเข้าใจระหว่าง “คุณธรรม” กับ “จริยธรรม” ซึ่งมีผลการทดสอบ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรม

ที่	คะแนนที่ได้	ระดับความเข้าใจ	จำนวน	คิดเป็นร้อยละ
1	18-20	ดีมาก	77	65.81
2	15-17	ดี	11	9.40
3	12-14	ปานกลาง	11	9.40
4	8-11	พอใช้	12	10.26
5	0-7	อ่อน	6	5.13
รวม			117	100

จากตารางที่ 1 ผลการทดสอบความเข้าใจคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน พบว่า เยาวชนมีความเข้าใจคำว่า “คุณธรรม” กับคำว่า “จริยธรรม” และสามารถแยกความแตกต่างได้ในระดับดีมาก คิดเป็นร้อยละ 65.81 ระดับดี คิดเป็นร้อยละ 9.40 ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 9.40 ระดับพอใช้ คิดเป็นร้อยละ 10.26 และระดับอ่อน คิดเป็นร้อยละ 5.13 ตามลำดับ ซึ่งการที่เยาวชนเข้าใจถึงความหมายและแยกความแตกต่างของคุณธรรมและจริยธรรมได้นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเยาวชนที่เปรียบเป็นดั่งผ้าขาวและจะเป็นพลังสำคัญที่จะขับเคลื่อนสังคมในอนาคต จะต้องได้รับการปลูกฝังความคิด และทัศนคติให้ยึดมั่นในสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรม ให้รู้จักไตร่ตรองว่า อะไรควรทำ ไม่ควรทำ สิ่งเหล่านี้จะเป็นเครื่องประดับประดาใจเยาวชนให้เกรงกลัวต่อบาป ใฝ่แต่ความดี เพื่อเป็นกรอบหรือแนวทางในการประพฤติปฏิบัติในการดำรงตน และเป็นแบบอย่างที่ดีของสังคมและประเทศชาติต่อไป ถึงแม้ว่า คำว่า “คุณธรรม” และ “จริยธรรม” มักมีการพูดถึงและนำไปใช้ในความหมายที่แยกกันไม่ออก บางครั้งก็เรียกควบกันไปเป็นคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งหมายถึง หลักแห่งความประพฤติดี เป็นพฤติกรรม การแสดงออกอันเนื่องมาจากสภาพคุณงามความดีในจิตใจตามหลักศีลธรรม ปรัชญาค่านิยม ขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรม พฤติกรรมที่แสดงออกเป็นไปตามความสำนึกในจิตใจกระทำ เพราะเป็นสิ่งที่พึงงาม ถูกต้อง ไม่ใช่เพราะมีกฎระเบียบหรือสภาพบังคับให้ต้องกระทำ ถ้าผู้ใดมีคุณธรรมในจิตใจแล้วแสดงออกมาให้เห็นเป็นรูปธรรม ก็จะได้ชื่อเป็นผู้มีจริยธรรมอันงดงาม ดังนั้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่เยาวชนต้องเข้าใจให้ถ่องแท้ เพื่อให้สามารถนำมาปรับใช้กับเรื่องราวและมิติต่างๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และนอกจากความเข้าใจดังกล่าวนี้ เยาวชนกลุ่มเป้าหมายยังได้รับการพัฒนาด้านคุณธรรมจริยธรรมจากครอบครัว สถาบันการศึกษา บุคคลแวดล้อมหรือชุมชน อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จึงทำให้เยาวชนส่วนใหญ่เข้าใจ และสามารถอธิบายได้ว่า “คุณธรรม” กับ “จริยธรรม” ว่าแตกต่างกันอย่างไร สอดคล้องกับผลการศึกษาคณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาหรือ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือปริญญาตรี ที่พบว่า ครอบครัว โรงเรียน และเศรษฐกิจและสังคม มีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพบุคคลให้มีคุณธรรมจริยธรรม (Thonglueklit, 2018)

นอกจากนี้ ยังมีกิจกรรมกลุ่ม “การวิเคราะห์เพื่อค้นหาปัญหาคุณธรรมจริยธรรมจากวรรณกรรมพื้นบ้าน” พบว่า คุณธรรมจริยธรรมที่พบในนิทานพื้นบ้านจังหวัดเลย ส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมที่ทำให้คนอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ก่อให้เกิดความสามัคคีในชุมชน เช่น ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความเสียสละ รู้จักให้ ไม่เห็นแก่ตัว ไม่โลภมาก ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม ความจริงใจต่อกัน ไม่อิจฉาริษยาและใส่ร้ายผู้อื่น รู้จักการให้อภัย ส่วนคุณธรรมจริยธรรมที่พบรองลงมาเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมส่วนบุคคลที่มุ่งเน้นให้บุคคลนั้นเป็นคนดี คนเก่ง เช่น ความกตัญญูรู้คุณผู้มีพระคุณ ความฉลาดรอบคอบและใช้สติปัญญาในการการแก้ปัญหา การทำในสิ่งที่ถูกต้อง ตลอดจนความภาคภูมิใจในตนเอง และไม่ลืมรากเหง้าของตนเอง คุณธรรมจริยธรรมทั้งหมดนี้ มีความสอดคล้องกับหลักธรรมในพุทธศาสนาที่ผู้คนในจังหวัดเลยยึดถือและปฏิบัติตนอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หลักสังคหวัตถุ 4 อันเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจผู้อื่น ผูกไมตรี เอื้อเฟื้อ เกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกัน มีอยู่ 4 ประการ ได้แก่ ทาน ปิยวาจา อตถจริยา และสมานัตตา และข้อค้นพบที่น่าสนใจ คือ คุณธรรมด้านความเสียสละ เป็นคุณธรรมที่พบมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับหลักสังคหวัตถุ 4 ข้อแรก คือ ทาน คือ การให้ การเสียสละ หรือการเอื้อเฟื้อแบ่งปันเพื่อประโยชน์แก่บุคคลอื่น ไม่ตระหนี่ถี่เหนียว ไม่เป็นคนเห็นแก่ได้ฝ่ายเดียว คุณธรรมข้อนี้จะช่วยให้ไม่เป็นคนละโมภ ไม่มีจิตใจคับแคบ เห็นแก่ตัว โดยควรคำนึงอยู่เสมอว่า ทรัพย์สินสิ่งของที่เรามาได้ มิใช่สิ่งจีรังยั่งยืน เมื่อเราสิ้นชีวิตไปแล้วก็ไม่สามารถจะนำติดตัวเอาไปได้ ความเสียสละจึงเป็นคุณธรรมขั้นพื้นฐานของผู้ที่อยู่ร่วมกันในสังคม เป็นเครื่องผูกมิตรไมตรียึดเหนี่ยวจิตใจไว้เป็นเครื่องมือสร้างลักษณะนิสัยให้เป็นคนเห็นแก่ประโยชน์สุขส่วนรวมมากกว่าประโยชน์สุขส่วนตัว ดังคำสอนของ Bhuridatta (2020) ที่กล่าวว่า “ทานเป็นเครื่องแสดงน้ำใจของมนุษย์ผู้มีจิตใจสูง และช่วยหนุนโลกให้ชุ่มเย็น ทาน คือ เครื่องแสดงน้ำใจของมนุษย์ผู้มีจิตใจสูง

มีเมตตาจิตต่อเพื่อนมนุษย์และสัตว์ด้วยการให้ การเสียสละแบ่งปัน มากน้อยตามกำลังของวัตถุเครื่องสรงเคราะห์ที่มีอยู่ จะเป็นวัตถุนาน ธรรมทาน หรือวิทยาทาน เพื่อสงเคราะห์ผู้อื่นโดยไม่หวังสิ่งตอบแทนใดๆ นอกจากกุศล คือ ความดีที่ได้จากทานนั้น เป็นสิ่งตอบแทนที่เจ้าของทานได้รับอยู่โดยดีเท่านั้น”

จากผลการวิเคราะห์เพื่อค้นหาปัญหาคุณธรรมจริยธรรมจากวรรณกรรมพื้นบ้านสู่กิจกรรมการทำโครงการ “การสร้างความคิดด้วยโครงการคุณธรรม” ได้โครงการจำนวน 10 โครงการ ดังนี้ (1) โครงการ “กตัญญูรู้สัจจะ” จากเรื่อง ทำมาด้าย (2) โครงการ “ซื่อสัตย์ส่งเสริมสังคม” จากเรื่อง “นางนกจอกน้อย” (3) โครงการ “สืบทอดสร้างความคิด” จากเรื่อง “สืบทอด” (4) โครงการ “รักแท้คือการเสียสละ” จากเรื่อง “รักแท้” (5) โครงการ “ความโลภเป็นบ่อเกิดของปัญหา” จากเรื่อง “ม้าตัวผู้ออกลูก” (6) โครงการ “เมตตาธรรมคำจูนโลก” จากเรื่อง “ชาวไร่กับลิง” (7) โครงการ “การให้ ชนะความเห็นแก่ตัว” จากเรื่อง “ลูกสะใภ้เศรษฐี” (8) โครงการ “นายคดกับนายซื่อ” จากเรื่อง “นายคดกับนายซื่อ” (9) โครงการ “ความขยัน สร้างสรรค์คนดี” จากเรื่อง “เอื้อยกับน้อง” (10) โครงการ “ซื่อสัตย์ ไม่ลักขโมย” จากเรื่อง “สามเกลอลักค้าย”

ส่วนที่ 2 ผลการบูรณาการวรรณกรรมในฐานะสื่อพื้นบ้าน เพื่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน ด้วย “ค่ายนักเพลงคุณธรรม” กิจกรรมนี้มุ่งเน้นให้เยาวชนในระดับอุดมศึกษาได้สร้างสรรค์บทเพลงจากผลการวิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมจากวรรณกรรมพื้นบ้านและการวิเคราะห์ปัญหาคุณธรรมในสังคมปัจจุบัน แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้ง 2 แหล่งมาบูรณาการเพื่อนำไปสู่การแบ่งกลุ่มเพื่อสร้างสรรค์เพลงคุณธรรม ได้จำนวน 8 บทเพลง ดังนี้คือ 1) เพลงวันที่ยบอบซ้ำ เนื้อหาของบทเพลงนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความเป็นจริงของชีวิต ที่มีทั้งความสมหวังและความผิดหวัง ถ้าหากเจอความผิดหวังก็ต้องลุกขึ้นสู้ มีกำลังใจกำลังใจที่เข้มแข็ง ไม่ทำร้ายและซ้ำเติมตนเอง ใช้สติปัญญาในการแก้ไขปัญหา 2) เพลงใจเดียวกัน เนื้อหาของบทเพลงนี้ เน้นคุณธรรมด้านความรักความสามัคคีของคนในชาติ โดยเฉพาะในเวลาที่เราประเทศชาติมีปัญหาต้องช่วยกัน มีสติไตร่ตรอง ไม่ทะเลาะวิวาทกัน เพราะจะทำให้ปัญหายิ่งขยายวงกว้างยิ่งขึ้น 3) เพลงผิดไปแล้ว เนื้อหาของบทเพลงนี้ สะท้อนให้เห็นถึง การสำนึกผิดเป็นสิ่งที่ควรให้อภัย เพราะเมื่อหลงผิดแล้วกลับตัวกลับใจ ไม่ทำผิดซ้ำอีก พ่อแม่ให้อภัย ลูกก็กลับมาเป็นคนดีได้ 4) เพลงปัญญาลูกน้อย เนื้อหาของบทเพลงนี้ ให้ข้อคิดเรื่องของการทำสิ่งที่ถูกต้อง การดูแลตนเอง โดยเฉพาะลูกผู้หญิงที่ต้องอยู่ห่างไกลจากพ่อแม่ หากใช้ชีวิตผิดพลาด เกิดปัญหาท้องในวัยเรียน เรียนไม่จบ ในที่สุดก็อึดอัดกลับบ้าน 5) เพลงสู้ต่อไป เนื้อหาของบทเพลงนี้ เป็นเนื้อเกี่ยวกับความอดทน มุ่งมั่น เพียรพยายาม ต่อสู้กับปัญหาต่างๆ นานา แม้จะหนักหนาสาหัสสักปานใด ก็ต้องฝ่าฟันไปได้ ขอให้มีความหมายและมีความเชื่อมั่นในตนเอง 6) เพลงเธอกับฉันเท่ากัน เนื้อหาของบทเพลงนี้ สะท้อนให้เห็นถึงสภาพสังคมที่น่ากลัว เต็มไปด้วยปัญหามากมาย มีทั้งคนชั่วและคนดี ดังนั้น คนที่อยู่ในสังคมต้องตั้งมั่นในความดีและมีสติไตร่ตรองทุกสถานการณ์อย่างชาญฉลาด 7) เพลงสามัคคีด้านโกง เนื้อหาของบทเพลงนี้ สะท้อนให้เห็นถึงคุณธรรมด้านความสามัคคี เพื่อต่อต้านการคอร์รัปชัน เพราะเชื่อว่า ความรัก ความสามัคคี ของคนในสังคมเท่านั้น ที่จะสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้ และ 8) เพลงเพื่อนคนเดิม เนื้อหาของบทเพลงนี้ สะท้อนให้เห็นถึงความรักของเพื่อน แม้เพื่อนผิดพลาดไป ก็ยังให้อภัยกันเสมอ

จากผลการจัดกิจกรรมการทำโครงการ “การสร้างความคิดด้วยโครงการคุณธรรม” และกิจกรรม “ค่ายนักเพลงคุณธรรม” ได้เชื่อมโยงคุณธรรมจริยธรรมที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของนิทานพื้นบ้าน ผ่านกระบวนการการจัดทำโครงการคุณธรรม และบทเพลงคุณธรรมที่จะนำไปพัฒนาต่อยอดและการประยุกต์ใช้ นอกจากนี้ กิจกรรมดังกล่าวยังมีลักษณะใกล้เคียงกับชีวิตจริง จึงทำให้เยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการเรียนรู้ จดจำเรื่องราวที่สะท้อนคุณธรรมจริยธรรมด้านต่างๆ ได้อย่างชัดเจน ซึ่งจะเห็นได้จากผลการประเมินโครงการ พบว่า เยาวชนที่ได้รับการพัฒนาสามารถจดจำเรื่องราวของนิทานพื้นบ้าน คุณธรรมจริยธรรมในนิทานพื้นบ้าน และสามารถนำไปเป็นข้อคิดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ ตลอดจนอยากเป็นแบบอย่างบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม และอยากจะทำคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวให้แก่บุคคลอื่นได้รับรู้ สามารถนำไปเป็นข้อคิดในชีวิตประจำวันได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ Boonsaeng (2017) ที่ศึกษาด้านและนิทานพื้นบ้านกับกระบวนการผลิตละครเยาวชนภาคใต้ พบว่า ศิลธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในตำนานและนิทานพื้นบ้านของภาคใต้ ได้แก่ ความสามัคคี ความมีวินัย ความกตัญญูต่อเวที ความมีน้ำใจ ความขยัน ความซื่อสัตย์ และความสะอาด ซึ่งบรรพบุรุษได้เล้าสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์สังคมแบบเครือญาติเป็นค่านิยมของสังคมภาคใต้ และเป็นกระบวนการผลิตละครทางสังคม โดยเฉพาะตำนานเรื่องเจ้าพญาท่าข้าม ซึ่งเป็นตำนานที่ผู้วิจัยเสนอมาพัฒนาเป็นสื่อภาพเคลื่อนไหว (Animation) ตำนานเรื่องนี้สะท้อนศิลปธรรม จริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสามัคคี และมีน้ำใจ โดยผ่านตัวละครพระยาท่าข้าม ซึ่งสื่อภาพเคลื่อนไหวดังกล่าว ทำให้เยาวชนสามารถซึมซับและจดจำศิลปธรรมจริยธรรมที่ปรากฏในตำนานนั้นได้ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับวิจัยเรื่อง การพัฒนาเศรษฐกิจสร้างสรรค์ด้านละครและภาพยนตร์ จากนิทานพื้นบ้าน บ้านแก่งปลาปาก ตำบลชมเจริญ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดเลย ของ Chandruang et al (2019) และงานวิจัยของ

Phonpipatsarn et al (2020) เรื่อง การสร้างสรรค์นาฏศิลป์จากวรรณกรรมพื้นบ้าน เรื่อง ห้วยนายแรง ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวนี้ ได้พัฒนาสื่อสร้างสรรค์จากวรรณกรรมและนิทานพื้นบ้าน จึงสะท้อนว่า ภูมิปัญญาอันทรงคุณค่าของบรรพบุรุษนี้ ยังคงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของอนุชนรุ่นหลัง ถึงแม้ว่า ปัจจุบันมีสื่อทันสมัยมากมายที่กำลังส่งผลต่อการเสียดสีของเยาวชนอยู่ก็ตาม ดังที่ Wongkul (1997) กล่าวว่า วรรณกรรมมิใช่เป็นแต่เพียงสื่ออย่างเดียว หากยังสะท้อนให้เห็นถึงความตื้นลึกหนาบางทางภูมิปัญญาของผู้เขียน วรรณกรรมจึงเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ ชาติที่เจริญแล้วมักมีวรรณกรรมเป็นของตนเอง นอกจากนี้ วรรณกรรมยังเป็นเครื่องมือสื่อสารความรู้สึนึกคิดถ่ายทอดจินตนาการและแสดงออกซึ่งศิลปะอันประณีตงดงาม

นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมบูรณาการเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของเยาวชน เน้นการมีส่วนร่วม การแสดงความคิดเห็น แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมเน้นการบูรณาการระหว่างความรู้และกระบวนการเรียนรู้บูรณาการระหว่างสิ่งที่เรียนรู้ในโรงเรียนและชีวิตประจำวัน เพื่อให้เกิดความรู้ เจตคติและการกระทำที่เหมาะสมกับความต้องการความสนใจของเยาวชนอย่างแท้จริง ตอบสนองต่อคุณค่าในการดำรงชีวิตของเยาวชนมากที่สุด สอดคล้องกับ Raksuthee et al (2001) ที่กล่าวว่า การออกแบบกิจกรรมควรคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมให้มีโอกาสได้ปฏิสัมพันธ์กันในกลุ่ม ปรัชญาหรือ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประสิทธิภาพซึ่งกันและกัน จนเกิดการค้นพบด้วยตนเองเป็นสำคัญ เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติจริงและการติดตามผลการปฏิบัติของเยาวชนที่สำคัญเน้นการเป็นคนดีและมีคุณค่า ต่อสังคม ประเทศชาติ เห็นคุณค่าของสรรพสิ่งหรือส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

ข้อค้นพบของงานวิจัยจึงสะท้อนให้เห็นความสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรมพื้นบ้านที่กล่าวว่า วรรณกรรมพื้นบ้านเป็นวรรณกรรมที่ถ่ายทอดในกลุ่มชนใดกลุ่มชนหนึ่งมาเป็นเวลานาน จึงมักแทรกเนื้อหาที่เป็นคุณธรรมจริยธรรมอันเปรียบเสมือนครรลองในการดำเนินชีวิตของกลุ่มชน เพื่อให้กลุ่มชนนั้น ได้ความรู้ ได้ข้อคิดในการดำรงชีวิต ตลอดจนสามารถนำความรู้จากการได้ศึกษาไปประยุกต์ใช้ประกอบอาชีพได้ และที่สำคัญคือ ทำให้ชุมชนเข้าใจวัฒนธรรม ค่านิยมโลกทัศน์ อันจะก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี ห่วงเหมาตามภูมิของตนเอง ดังนั้น การบูรณาการวรรณกรรมในฐานะสื่อพื้นบ้านเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน จึงเป็นแนวทางการพัฒนาที่ประยุกต์ภูมิปัญญาของชุมชน อันเป็นรากเหง้าความเป็นไทยที่ยังคงโดดเด่น มาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างภูมิคุ้มกันให้แก่เยาวชนของชาติ ท่ามกลางวิกฤติการณ์การเปลี่ยนแปลงในยุคปัจจุบัน และพร้อมรับกับความผันผวนของสถานการณ์ในอนาคต

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเยาวชน โดยใช้กิจกรรมค่ายคุณธรรมและค่ายนักเพลงคุณธรรม โดยทั้งสองกิจกรรมได้เชื่อมโยงคุณธรรมจริยธรรมที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหาของนิทานพื้นบ้าน ผ่านกระบวนการจัดทำโครงการคุณธรรม และการสร้างสรรค์บทเพลงคุณธรรม ทำให้เยาวชนเข้าใจคำว่า “คุณธรรม” กับ “จริยธรรม” ได้เป็นอย่างดี และสามารถวิเคราะห์คุณธรรมจริยธรรมจากนิทานพื้นบ้านสู่กิจกรรมการทำโครงการ “การสร้างความคิดด้วยโครงการคุณธรรม” ได้จำนวน 10 โครงการ และกิจกรรม “สร้างสรรค์บทเพลงคุณธรรม” ได้จำนวน 8 บทเพลง ซึ่งผลจากการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว ทำให้เยาวชนสามารถจดจำเรื่องราวและคุณธรรมจริยธรรมในนิทานพื้นบ้าน สามารถนำไปเป็นข้อคิดในชีวิตประจำวันและปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองได้ ตลอดจนอยากเป็นแบบอย่างบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรม และอยากจะทำคุณธรรมจริยธรรมดังกล่าวให้แก่บุคคลอื่นได้รับรู้ต่อไป

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. เยาวชนในจังหวัดเลยได้รับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สามารถเป็นแกนนำและแบบอย่างที่ดี
2. เกิดเครือข่ายในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น
3. เยาวชนในจังหวัดเลยรักการอ่านและรู้คุณค่าของวรรณกรรมและสื่อพื้นบ้านมากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

วรรณกรรมและสื่อพื้นบ้าน เป็นภูมิปัญญาประจำท้องถิ่นที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของมนุษย์ และมีคุณค่าต่อปัจเจกบุคคล คือ ส่งเสริมการเรียนรู้และฝึกทักษะ ให้ความบันเทิงใจ และประเทืองปัญญา อีกทั้งยังมีคุณค่าวรรณกรรมต่อการสร้างสรรค์สังคม ให้ความสำคัญของสังคม หรือโน้ตทัศน์ร่วมของสังคม จึงเป็นมรดกของสังคม เป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่แสดงเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ และเป็นเครื่องบ่งชี้ความเป็นอารยะของชนในชาติ ดังนั้น สถาบันการศึกษาควรให้ความสำคัญกับวรรณกรรมและสื่อพื้นบ้าน โดยการสอดแทรกเป็นรายวิชา กิจกรรมเสริมหลักสูตร ตลอดจนกิจกรรมอื่นๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้วรรณกรรมและสื่อพื้นบ้านอย่างจริงจัง เพื่อการปลูกฝัง สร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ปัจจุบันเยาวชนเสพสื่อต่างๆ มากมายบนโลกออนไลน์ หากมีการส่งเสริมให้สามารถสร้างสรรค์สื่อที่สอดคล้องกับยุคสมัย โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานวิถีชีวิตวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น ผ่านวรรณกรรมและสื่อพื้นบ้าน เพื่อสืบสาน ถ่ายทอดเรื่องราวที่ดึงดูดให้กับผู้คนในโลกกว้าง ย่อมเป็นทางเลือกหนึ่งในการสื่อสารถึงคนรุ่นใหม่ โดยเฉพาะเยาวชน เพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนในวงกว้างและต่อเนื่อง ดังนั้น ควรมีการศึกษาวิจัยเพื่อหารูปแบบในการเรียนรู้ ประยุกต์ใช้คุณค่าของวรรณกรรมและสื่อพื้นบ้านด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อการเผยแพร่ให้เข้าถึงเยาวชนทุกกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อจำกัดการวิจัย

ข้อจำกัดของการทำวิจัยเรื่องนี้ คือ ขั้นตอนการติดตามและประเมินผลพฤติกรรมที่แสดงออกถึงคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งผู้วิจัยไม่สามารถสังเกตพฤติกรรมอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องได้ จึงใช้การสัมภาษณ์จากตัวแทนนักเรียน นักศึกษา ผู้ปกครอง แล้วทำการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Data Triangulation)

References

- Bhuridatta, M. (2020). *Thān sīn phāwana* [Giving, Moral behavior, Mental development]. Retrieved October 2020, from <https://www.truelookpanya.com/dhamma/content/71076/-dhart->
- Boonsaeng, T. (2017). *Tamnān læ nithān phūnbān kap krabūānkān khatklao yaowachon phāk tai* [Mythology and Local Folk Tales and Youth Socialization in Southern Thailand]. *DRURDI Research for Community Service Journals*. 3(2),93-119.
- Chandruang, T. et al. (September - December 2019) *Kānphatthana sēthakit sāngsan dān lakhōi læ phāpphayon chāk nithān phūnbān bān kāng plā pok tambon chom chārōen 'amphoe pak chom chāngwat loei* [Creative Economy Development by Play and Film from Folklores in Bann Khaengplapok Chomcharearn Sub-District, Pakchom District, Loei Province]. *Academic Journal of Humanities and Social Sciences Burapha University*. 27(55),40-59.
- Kaewthep, K. et al. (2011). *Sū phūnbān suksā nai sāitā nithetsāt* [Folk Media Studies in the eyes of Communication Arts]. Bangkok : Parbpim.
- Kasemphongoon, A. (2018). *Sunthariya sattha læ panya Thai: rakthan læ chit winyan khong wannakam thongthin phak klāng* [Aesthetics, Faiths and Thai Wisdom: the Foundation and Spirituality of Local Central Literature]. Retrieved January 2020, from <http://www.thaistudies.chula.ac.th/2018/12/17>.
- Phonpipatsarn, R. et al. (April-June 2020). *Kānsāng san nāttaya sin chāk wannakam phūnbān rūāng huā nāi rāeng* [The Creation from Folk Tale Namely, Hua Nai Rang]. *NRRU Community Research Journal*. 14 (2),135-147.

- Phrakhrupariyattikittidhamrong. (2014). *Kān plānplāēng thāng sangkhom læ panhā sangkhom [Social Change and Social Problems]*. Bangkok : Charansanitwong Printing.
- Provincial Office for Local Administration. (2019). *Khōmūn chāngwat lœi [Loei Province Information]*. Retrieved July 2019, from <http://loeilocal.go.th/public/history/data/index/menu/22>.
- Punnoththok, T. (1982). *Wannakam thōngthīn [Regional Literature]*. Bangkok : Odeon Store.
- Raksutthee, S. et al. (2001). *Theknik withikān phatthana laksut bāp būranakān [An Integrated Curriculum Development Technique]*. Bangkok : Development Education.
- Sarasalin, W. (2016). *Kān wikhro botbat nāthī khōng sū phūnbān: kōrānī suksā praphēnī kin khāohō khōng chāo kariāng ‘amphōe suānpung chāngwat rāt burī [Functional Analysis of Folk Media: A Study of Karen’s Wrapped Rice Feast in Suan Phueng District, Ratchaburi Province] (Unpublished master’s thesis)*. Thammasat University, Bangkok, Thailand.
- Srichanthawong. P. et al. (2019). *Rūāng lao phūkhaō saksit nai thōngthīn ‘amphōe chiāng khān chāngwat lœi [Narratives of the sacred mountain in Chiang Khan District, Loei Province]*. Loei : Faculty of Humanities and Social Sciences, Loei Rajabhat University.
- Sukkhong, S. (May-June 2016). *Nithān phūnbān thaidam bān nā pā nāt tambon khao kēo ‘amphōe chiāng khān chāngwat lœi [Folk Tales of Thai Dam at Ban Na Pa Nard, Tambon Kao Kaew, Amphoe Chiang Khan, Changwat Loei]*. *Journal of Humanities and Social Sciences Mahasarakham University*. 35(3),126-134.
- Thonglueklit, O. et al. (January-June 2018). *Khunnatham chāriyatham khōng phū rīan nai sathān suksā sangkat krasūāng suksāthikān [The Moral and Ethics of Student in Academy, Ministry of Education]*. *Journal of Education Research Faculty of Education, Srinakharinwirot University*. 13(1),249-261.
- Wongkul, P. (1997). *Phalānuphāp hāēng wannakam [The Power of Literature]*. Bangkok : Dokya.
- Yuden, W. (1994). *Wannakhadi būāngton [Introduction to Literature]*. Bangkok : Mitrslam.